

Новогодишња порука Педија Ашдауна, високог представника и специјалног представника Европске уније грађанима Босне и Херцеговине

“НЕМОЈТЕ ПРОПУСТИТИ ШАНСУ ЗА ЕВРОПУ”

Година 2003. означила је прекретницу за будућност Босне и Херцеговине. У 2004. години ризикујемо да се поново вратимо у прошлост.

Већина међународних посматрача, те многи у самој Босни и Херцеговини, нису вјеровали да можемо остварити оно што смо остварили у 2003. години. Али, као резултат реформи проведених ове године сада улазимо у нову годину са довољно смјелости да се надамо да Босна и Херцеговина може коначно очекивати стварну будућност унутар Европе и НАТО-а.

Дакле, питање за следећу годину гласи: хоће ли 2004. година бити година у којој ћемо искористити ту прилику, или година у којој ћемо ту прилику изгубити?

А одговор на то питање није у рукама међународне заједнице него у рукама бх. политичара и у ономе што ће они као следеће урадити.

Али прво да поменем успјехе које смо остварили у 2003. години.

Велике промјене се често не виде у мору политичких несугласица и због свакодневних дешавања.

Годинама је свијет гледао на Босну и Херцеговину као извор сукоба и нестабилности и земљу која зависи од спољне помоћи и

интервенција међународне заједнице.

Али данас, Босна и Херцеговина је коначно у ситуацији да почне доказивати да скептици нису били у праву.

Прије годину дана, налазили смо се у тешкој ситуацији без владе или јасног правца.

Говорили смо много о реформама, али мало смо на истим радили.

То се промијенило у 2003. години.

Прошле године, Босна и Херцеговина је доказала да може провести реформе и Свијет је то примјетио. Изабрали смо Европу и НАТО – и Европа и НАТО су одговорили.

Закони о одбрани, а сада и закон којим се оснива Управа за индиректно опорезивање, представљају велика достигнућа, исто толико значајна колико и свака реформа у Пољској, Мађарској и другим земљама док су се припремале за прикључење НАТО-у и Европској унији.

Али, као што је то био случај у овим земљама прије десет година, Босна и Херцеговина још увијек треба прећи дуг и тежак пут. Силе национализма, криминала и корупције у Босни и Херцеговини су још увијек снажне. А воља да се прошлост остави иза нас је још увијек сувише слаба.

Ипак, правац нам је сада јасно зацртан, а крајње одредиште је нешто са чиме се сви слажу.

Према томе, до краја следеће године, Босна и Херцеговина би могла постати чланицом НАТО-вог програма Партнерство за мир, а преговарачи из Босне и Херцеговине би се могли наћи у Бриселу и преговарати о интеграцији ове земље у Европу. И то је оно што грађани Босне и Херцеговине желе, јер су свјесни чињенице да им само Европа и НАТО могу пружити сигурност и просперитет који траже.

Питање за 2004. годину није “можемо ли то урадити?” Доказали

смо да можемо.

Питање би прије требало бити следеће: “Да ли су бх. политичари спремни да довољно марљиво раде и да се одрекну прошлости у довољној мјери да би то остварили?”

У овом погледу, знаци који су се могли видјети у посљедње вријеме нису тако добри.

Код неких утицај прошлости је још увијек исувише јак, а опредјељење за Европу још увијек сувише слабо. Кључни услови за наш даљњи напредак ка Европској унији и НАТО-у су сада суочени са опструкцијама. Ово би могло означити крај “европског сна” Босне и Херцеговине уколико се то настави и у 2004. години.

Не могу вам крити да сматрам да се након годину дана успјеха пред нама још увијек налази трновит пут. Оно што се постигло у дугим мјесецима реформи у току 2003. године може да се изгуби у неколико седмица опструкционизма почетком 2004. године.

Стога треба да пазимо.

Они који подржавају снажну и ефикасну државу требају бити опрезни да не сведу велики сан за Босну и Херцеговину, цјеловиту и слободну на путу ка Европи, на пуко одржање мини Босне и Херцеговине над којом могу остваривати политичку контролу.

Они који се позивају на заштиту Дејтонског мировног споразума за очување надлежности њихових ентитета треба да пазе да не минирају овај споразум тиме што сами постају основна препрека за развој Дејтонске државе.

Они који ће имати велику корист од међународних инвестиција усмјерених у јединствену, снажну економију треба да пазе да поново не створе паралелне структуре из прошлости, које су непријатељ јединственом економском простору и које подривају ефикасност власти на коју се снажна економија ослања.

Узмимо на примјер реформу обавјештајне службе. Уколико неки у РС одбијају да покажу спремност за професионализацију наших безбједносних служби свијет ће доћи до закључка да Босна и Херцеговина није озбиљна у глобалној борби против тероризма и да јој се не може вјеровати. Тиме ће сваки грађанин бити доведен у већу опасност, реформа од кључног значаја за прикључење Европи ће пропасти, а свака шанса за успостављање безвизног режима за грађане ће бити уништена. То је висока цијена за очување два трула обавјештајна система, која више времена проводе шпијунирајући грађане но штитећи их.

У међувремену, они који традиционално тврде да су за подршку изградњи државе Босне и Херцеговине сада изгледа дјелују на начин којим ће минирати стварање модерних, независних државних институција.

То смо недавно видјели приликом провођења реформи за успостављање – и то по први пут у историји Босне и Херцеговине – независног и ефикасног правосудног система који је ослобођен од политичког утицаја. Ако Босна и Херцеговина то не учини неће се моћи придружити Европи – једноставно тако. Допустите ми да будем јасан. Задовољан сам чињеницом што се рад Високог судског и тужилачког савјета, иако је тек у својој раној фази, одвија како треба, те сам увјерен да ће коначни исход бити такав да ће у потпуности одражавати мултиетнички карактер Босне и Херцеговине. Али ако код других постоји, како они сматрају, легитимна забринутост у вези са овим, постоји исправан начин и постоји погрешан начин да се та забринутост искаже. Исправан начин за то је путем Уставног суда. Погрешан начин је да се то уради помоћу политике и стицања политичких поена у медијима. Ако политички лидери у Босни и Херцеговини не могу прихватити да су прошли стари дани, када су политичари контролисали полицију и судство, они онда одбијају да прихвате европске стандарде и доводе будућност ове земље у опасност.

Јасно је да ће, као кључни дио процеса европских интеграција, Босна и Херцеговина такође морати створити одговарајуће полицијске снаге на државном нивоу које ће моћи да се боре

против међународног, међуентитетског и сложених облика организованог криминала. Па ипак и овдје уски политички интереси блокирају реформе које су кључ за владавину права, које су од суштинског значаја за Европу и које представљају шири интерес сваког грађанина у Босни и Херцеговини.

Према томе, само пратите шта се догађа.

Ове реформе – односно оснивање јединствене Обавјештајне и безбједносне агенције, јединственог независног Високог судског и тужилачког савјета и оснаженог полицијског органа на државном нивоу (СИПА) – заједно са задатком оснивања јединствене градске управе засноване на гарантованој подјели власти у Мостару – представљају кључне прве задатке у 2004. години.

Ако наставимо са неиспуњавањем ових задатака онда ће се врата ка Европи и НАТО савезу, која смо успјели отворити у 2003. години, поново залупити пред нама у 2004. години.

Ми ћемо, наравно, наставити радити даље на постизању економске стабилности и отварању нових радних мјеста, при чему фокус мора бити на јединственој економији повезаној са регионалним институцијама.

Током 2003. године изненадили смо свијет са 10 мјесеци провођења стварних реформи, а онда смо годину окончали са два мјесеца добро познатог старог опструкционизма.

Можемо ли се у 2004. години вратити реформама? Ускоро ћемо то знати.

Ако можемо, онда су нам прилике наклоњене.

Ако не можемо, онда ће прошлост још једном постати наш непријатељ.

Избор између ове двије претходно наведене ствари је у рукама оних који га морају направити уколико желимо да се придружимо Европи. Не у рукама ОХР-а и међународне заједнице, већ у

рукама политичких странака у Босни и Херцеговини.